

JSOU „WALDORFSKÉ“ DĚTI ZDRAVĚJŠÍ?

Cornelis Boogerd

V posledních 40 letech se stále častěji objevují nemoci, jakými jsou např. alergie, ekzémy a astma. Především děti se často potýkají s nevysvětlitelnými infekcemi, viry, ekzémy a jinými obtížemi. Věda sice tato témata dostatečně zkoumala, ale nemá pro ně ještě žádné jednoznačné vysvětlení. Jeden z výzkumů sledoval, zda existují rozdíly, které by souvisely s prostředím a okolím dítěte.¹ V pěti západoevropských státech: Německu, Švédsku, Nizozemí, Švýcarsku a Rakousku na tomto výzkumu vzájemně spolupracovaly výzkumné instituty. Do výzkumu bylo zahrnuto celkem 6630 dětí. Dvě třetiny těchto dětí byly vychovávány v antroposofickém kulturním prostředí či na waldorfských školách, jedné třetině dětí se dostávalo běžné výchovy. Rodiče museli vyplnit podrobné dotazníky, sbírat prach ze země a prach z postelí, dětem byla odebrána krev pro různá testování.

Nyní se prokázalo, že antroposoficky vychovávané děti mají o 20-30% méně senné rýmy a ekzémů než ostatní děti. U alergií byl rozdíl mezi 32% až k 39%. Samozřejmě se můžeme ptát, proč se takové rozdíly objevují, neboť by to mohla být indikace příčin těchto onemocnění. Také by mohl vzniknout impuls, jak tento stav zlepšit. K tomu posloužil také výzkum životního stylu jednotlivých rodin. Při něm se prokázaly některé patrné rozdíly. 40% „waldorfských“ dětí ještě nikdy neužívalo antibiotika, ve státních školách tomu bylo jen 15%. U alopatick potlačujících záněty, jako např. paracetamol, bylo zjištěno, že je ještě nikdy nežívalo 43% waldorfských dětí oproti 8% dětí z běžných škol. Čtvrtina waldorfských dětí byla očkována proti spalničkám, příušnicím a zarděnkám, kdežto u dětí státních škol byly očkovány tři čtvrtiny. Jedna třetina waldorfských dětí spalničky prodělala, u dětí státních škol to byla jedna desetina. Nejzřetelnější rozdíly byly vidět v Německu, Nizozemí a Švédsku. V Rakousku byly tyto rozdíly jen málo zřejmé.

Také zvyky ve stravování ukázaly jasné rozdíly: tři čtvrtiny waldorfských dětí se stravuje organickou nebo biologickou stravou, u dětí státních škol to byla jen jedna čtvrtina.

Vedoucí výzkumů, stejně jako jiní komentátoři, považují tyto výsledky za potvrzení východisek antroposofické nauky o člověku. K tomu patří také názor, že infekční onemocnění v dětství napomáhají k tomu, aby byl vystavěn silný imunitní systém. Proto tito rodiče používají méně antibiotik a prostředků k potlačení horečky. Ve sterilním prostředí se jen stěží může posilovat imunitní systém. Toto hledisko může být také potvrzeno skutečností, že u dětí, které žijí na venkově, se může vyvinout lepší imunitní systém než u dětí, které žijí ve městě, ačkoliv (nebo právě proto?) se více setkávají s bakteriemi. Také biologická strava podporuje životní síly. Samozřejmě se na podobná zjištění nesmíme dívat jako na výzvu k nedodržování základních hygienických pravidel.

Ovšem očkování, která také nejsou vždy bez rizika, dětem ubírají možnost vypořádat se s normálními dětskými nemocemi a tím tak posilovat vlastní tělesnou schránku.

Kromě těchto fyzicky doložitelných rozdílů existují samozřejmě ještě nehmotné rozdíly ve výchově, které mají také dopad na zdraví dítěte. Především malé děti potřebují klid, zdravé smyslové vjemy, zdravou výživu, rytmus a pravidelnost. Velké množství chemických prostředků ve výživě zapříčiňuje neklid a agresivitu. Jedním z velmi sporných prostředků je např. aspartam, který je dáván i do mnoha tzv. zdravých výrobků jako náhrada cukru (do nápojů, žvýkaček, jogurtů a vitamínů).

Také vjemy, které děti musí zažívat u různých technických přístrojů, mají chaotický účinek na zdravý vývoj imunitního systému. Nejen proto, že to jsou někdy násilné a nevhodné vjemy, ale také proto, že si k těmto vjemům si děti jen stěží mohou vybudovat nějaký vnitřní vztah. Děti tyto vjemy nemohou správně strávit, takže nadále leží v lidském organismu a pak se mohou projevit ve formě alergií, agresivity, hyperaktivity atd. Ve všech případech se jedná o přecitlivělost vůči vnějšímu světu.

V České republice je situace v porovnání s těmito pěti státy odlišná. Waldorfská pedagogika a antroposofické lékařství, stejně jako biodynamické zemědělství ještě nejsou zcela přijaty veřejností. Je také otázkou, zda 40% českých waldorfských dětí neužívá žádná antibiotika. Osobně o tom pochybuji.

Před půl rokem bylo v České republice zjištěno, že antibiotika ztrácejí svoji účinnost. Lékaři byli varováni, aby nepředepisovali tak velké množství a tak silná antibiotika, neboť by tím mohla vznikat rezistence. České zdravotnictví ještě nenazírá na člověka jako toho, kdo by měl převzít zodpovědnost za vlastní život. Tento systém je stále ještě postaven na hierarchické autoritě, přičemž strach není šířen pouze mezi pacienty, ale také mezi lékaři. Také oni dostávají shora nařízeno, že musí začít s očkováním od prvního týdne apod.

Lidé, pacienti a lékaři, kteří chtějí žít podle svých názorů a přesvědčení, se mohou dostat do velkých nepříjemností. Nová kultura může v tomto slova smyslu vzniknout jen tehdy, pokud bude chtít více lidí vědoměji řídit svůj život a pokud budou chtít společně pro tento životní styl vybojovat ve společnosti prostor a právo. Jinak bude jedinec neustále stát proti celému státnímu mocenskému aparátu a farmaceutickému průmyslu.

Tato nová kultura se může vytvářet i v rámci jedné rodiny, jak také výzkum prokazuje. I ty nejmenší vědomé úvahy, jež si člověk při takovém životním způsobu klade, mají vliv na celou kulturu. Dokonce i skupina rodičů např. v jedné třídě může smysluplně působit a tvořit v tomto smyslu. Pro děti je samozřejmě obtížnější, pokud některé děti ze třídy smí mít mobilní telefon a ostatní ho kvůli škodlivému záření mít nemohou. Jak můžeme tento problém řešit společně? Nejedná se tady o to, aby byla zvěstována nějaká dogmata a aby se kategoricky odstranily všechny technické přístroje. V různých věkových fázích jsou vyžadovány různé pedagogické postoje. Důležité je nejprve nahlédnout do vlivů a účinků stravování, léčivých prostředků nebo technických moderních přístrojů na dítě a na nás samotné. Kde jsou naše slabosti a kde jsou již rodiče zotročováni? Podle těchto zásad může každý sám za sebe určovat, za co může převzít zodpovědnost, což může být u každého jednotlivce jinak. Naše rozhodnutí ale ovlivní vývoj zítřka. Je tedy dobré si

uvědomit, že v této době záleží na každém jednotlivci: výchova je i sebevýchovou.

Poznámky:

1.) D. Schram – Bijkerk: „Microbial agents, allergens and atopic diseases- Institute for Risk Assessment Sciences – 2006 – University Utrecht.

Doporučená literatura:

Paulien Bom a Machteld Huber: Průvodce péčí o děti od 1 do 4 let – Fabula 2005

Cornelis Boogerd je členem předsednictva nadace Helias. Vede vzdělávání učitelek mateřských škol v Čechách a na Slovensku. V Bratislavě působil jako mentor waldorfské školy a školky. Napomáhá vzniku a rozvoji nezávislých mateřských center u nás.

Přeložila Kateřina Kozlová.